

„Од свих тиранија, тиранија која се спроводи за добро својих жртава је најгора. Боље је живети под злим господарем него под моћним морализатором. Зао господар и његова окрутност могу понекад и заспати, његова похлепа се може и заситити, али они који нас мрцваре у име нашег добра, мучиће нас бескрајно, јер то чине уз пристанак своје властите савести.“

(К. С. Луис)

(Одговор [Растиславу Динићу](#))

Из мог кратког коментара „Дебели разлози“ Ви сте ишчитали више него што би и најинтуитивнији лакановац успео да ишчита из бајке о Црвенкапи и вуку. Ево, покушаћу да проникнем у своја скривена значења и појасним шта је писац заиста хтео да каже. Прво, наводници. Вама је сумњиво то што ја под наводницима називам проглашавање хомосексуалаца болесницима – „монструозном“ теоријом – можда ја мислим да је то тачно? Ма какви, нагласила сам то наводницима зато што сам хтела да укажем на чињеницу да ће многи који су спремни да не трепнувши назову ову теорију „монструозном“, данас врло здушно бранити теорију да су дебели људи болесници којима не би требало поверити децу. Самом хомосексуалношћу се уопште нисам бавила. Но, кад сте већ то потегнули – да, ја не сматрам да је идеја да су хомосексуалци болесници „монструозна“. Ја не мислим ни да су хомосексуалци, нити дебели људи болесници, али ето, нисам неко ко би такве теорије назвао „монструозним“, већ пре рецимо глупим. Данас је скоро свако одступање од „нормалног“ понашања, читај срећног и прилагођеног, класификовано као нека врста менталне болести. Болесно је бити тужан, болесно је бити љут, болесно је бити стидљив. Ево малопре је једна жена из Министарства здравља на телевизији рекла да су пушачи „тешки болесници“ који су „неурачунљиви“ и „не знају шта је добро за њих“, али да ће „једног дана схватити“,

милом или силом. Док ја ово пишем можда се управо на листу менталних болести додаје и моја „фобија“ од тоталитаризма. Боже мој, таква су времена.

Када је реч о томе да ли хомосексуалци важе за брижне родитеље, ту Вам морам признати да сте у праву. Не, они углавном не важе за такве родитеље, осим у уским круговима интелектуалаца у неким деловима света. Штавише, у већем делу света они важе за неподобне родитеље и није им дозвољено да усвајају децу. Сасвим је могуће да ће тако и остати. Опет, уопште не улазим у то да ли они јесу или нису добри родитељи. Нисам баш толико интуитивна као Ви, али ми се чини да ви сматрате да је очигледно да су они сасвим подобни родитељи, док дебели људи нису. Међутим, великој већини људи на свету очигледно је сасвим обрнуто. Боже мој, такви су људи.

Штавише, из угла рецимо правног позитивизма, не давати право (тј. специјалну привилегију) хомосексуалцима на усвајање деце има много више основа него ускраћивати то право дебелим људима, без обзира на то шта каже наука. Норме се по природи ствари много више ослањају на искуство и традицију него на логику и најновија научна истраживања. Искуство у овом случају не даје разлог да се одузме право дебелим људима, али су контингентне историјске околности и снажна укорененост у друштву институције традиционалне породице важни друштвени и политички фактори који морају бити узети у обзир при нормативним одлукама о правима хомосексуалаца на усвајање. Одрицање значаја традиције за модерно друштво једноставно има репресивно-тоталитарне импликације и у супротности је са уставним правима грађана у демократским системима. Наравно, променљива воља већине или ставови мањине који имају утицаја на законодавство могу временом ићи на руку усвојитељским правима хомосексуалаца, као што је случај у државама где су таква права изборили.

Кажете да поспрдно говорим о науци, тиме што омаловажавам нечије „стручно“ мишљење да је човек од 156 кила неподобан да буде усвојитељ. У овом случају, наука није прошла ни близу. Тврдње да дебели људи априори имају бог зна колико већи ризик од раније смрти или болести су квазинаучне [1](#). Не постоје јаки аргументи у прилог релевантности индекса телесне масе за нечију подобност да буде родитељ. Корелација, на пример, између дебљине и срчаних обољења је проблематична, а неке студије [2](#) показују да гојазни људи чак имају мање шанси да умру од срчаних сметњи, као што мање обољевају и од рака

[3](#)

. Такозвани парадокс гојазности

[4](#)

још није довољно истражен, и свакако је тема о којој може да се дискутује, али чињеница је да у неким случајевима

[5](#)

постоји позитивна корелација између индекса телесне масе и дужине живота, дакле, да људи са већим ИТМ живе дуже

[6](#)

. Индекс телесне масе генерално је врло споран параметар – ИТМ господина Хола имају на пример и неки Олимпијски победници, здрави ко тресак, а према истој тој класификацији Бред Пит има прекомерну тежину, а Џорџ Клуни је већ дебела особа

[7](#)

. Бављење физичком активношћу много је меродавнији показатељ нечијег здравља и дужине живота

[8](#)

, али далеко најмеродавнији су гени. А ту су и други фактори – материјални статус, врста посла итд.

Такође, није извесно ни да би губљење неколико килограма уопште позитивно утицало на његово здравље. На страну то што су, код људи са његовим индексом телесне масе, шансе за брз повратак на пређашњу килажу скоро потпуне. Шта ће социјални радници урадити када се опет угоји – одузети му дете? Е, то сам већ и ја спремна да назовем „монструозним“. А ако је само у питању тест воље и карактера, зашто не би сваком кандидату поставили неколико витешких задатака, чисто да провере колико је одлучан? Па хајте, ако им је стварно стало до детета, то не би требало да им буде тешко - ето прилике да се докажу!

С друге стране, ја уопште не сматрам да је процењена дужина живота важан фактор при одређивању нечије подобности да буде усвојитељ. Незбринуте деце има толико, да многа од њих ионако имају мале шансе да икада буду усвојена, и просто ми делује крајње невероватно да им је боље да седе у дому или се потуцају од једне до друге хранитељске породице све док не постану пунолетна. У Британији, на пример, од 80,600 незбринуте деце, за 2008 је било предвиђено да ће бити усвојено око 3,200, а слична ситуација је и у САД. Док хиљаде деце чаме чекајући усвајање, Британци и Американци увозе децу из Кине, јер ону из своје земље нису „довољно добри“ да усвоје, јер је бирократска процедура [9](#) сувише дугачка и компликована, и јер мултикултуралне фантазије спречавају друштвене инжињере да децу поверавају родитељима из „другачијег етничког миљеа“ или онима друге расе.

Тражити „првокласне“ усвојитеље деци која немају никакве делује ми прилично нехумано. То, да евентуална смрт једног од нових родитеља може бити трауматична јесте тачно, али то је ризик који, са друге стране, надомешћује далеко већа ефикасност процедуре усвајања каква би резултирала када се не би терао мак на конач. Деца о којој се стара држава ионако сваки час мењају хранитељске породице, а не верујем да се баш не везују за те људе, који су најближе родитељима што она имају.

Што се мене тиче, њима би био довољно добар сваки родитељ добрих намера и спреман да их воли. Дакле, незбринуту децу би требало заштитити колико је нужно, а не колико је могуће, јер најбоље намере и најплеменитије идеје у пракси уопште не морају да резултирају добрим исходом, већ често могу да изазову много више штете него користи. Зато се у многим случајевима морају свесно занемарити нека знања о појединачним последицама, јер у супротном настаје још више проблема.

Тврдите да сам ја неки противник владавине закона. А ја кажем да ово уопште није питање легалитета већ легитимитета. Прво, како је и само Министарство саопштило, нигде у закону не пише да је тежина препрека при усвајању. Пише да социјални радници процењују подобност у сарадњи са стручњацима. А стручњаци, наравно, имају различита, често сасвим супротна мишљења, која, такође, социјални радник може да интерпретира на различите начине, узима у обзир у мањој или већој мери – зато што он има дискреционо право. На пример, председник „Британског медицинског друштва“, као један од врхунских научних ауторитета, сматра да су дебели људи заправо „похлепни“ [10](#). Дакле, његово „стручно“ мишљење је заправо најобичније моралисање. Чини ми се да и ви сматрате да је неко ко није кадар да среже своју килажу недовољно карактеран да буде усвојитељ. Дакле, као и у случају хомосексуалаца, ни ово није толико научно и медицинско питање, колико морално и политичко.

Само, постоји ту један проблем – закони се не баве питањима морала, већ заштитама слобода и успостављањем правила игре. Зато људи, када желе да наметну другима своје моралне ставове, воле да сакривају иза науке. А заправо, ради се о најобичнијем претварању питања животних стилова, некада резервисаних за приватни простор појединца, у политичка питања, питања јавног простора. Ускраћивањем различитих права дебели људи се „присиљавају“ да мењају свој животни стил за неки морално-политички подобнији, у складу са идејама мањине која сматра да зна боље од њих самих шта је добро за њих, и да јој то даје право да то од њих захтева. Ето, свако време има своје вештице - данас више није популарно осуђивати људе због њиховог сексуалног опредељења, али је врло дозвољено сматрати се бољим и исправнијим од нпр. дебелих.

Морална паника у вези са дебљином данас је глобални феномен [11](#). Дебели људи се демонизују, и то нема никакве везе са научним чињеницама. Како истраживања показују, научници и медији итекако претерују када говоре о проблему дебљине, и претварају га у морално питање

[12](#)

. Дебели људи су „болесни“, „прождрљиви“ „похлепни“ „грешни“ „заузимају простор“, они су „нечисти“ – тј. запрљани масноћом и „нееколошки“, јер расипају наше ресурсе. А митови

13

о дебљини које распирују медији и интелектуалци имају знатног утицаја на дух времена, на законодавство, његове приоритете, одлуке о финансирању одређених стратегија, кампања, истраживања, па самим тим и на наметање моралних норми грађанима, као и на хијерархију права

14

. Најзад, сви знамо да се и код нас дебљина често користи као разлог за моралну дисквалификацију људи који нам се не свиђају – тако су Американци „дебели“, необразовани кретени који не знају да нађу Европу на карти света..“

15

„ „дебели и морално извитоперени“ итд.

Дебљина није једини политички критеријум који се данас узима у обзир при процени подобности – социјални радници људе одбијају и зато што су „сувише бели и средњекласни“ 16 или зато што рецимо верују у васпитавање батинама. Само, ако се неко успротиви таквим одлукама, то никако не значи тај неко не верује у владавину права. Узмите следећи пример - људи којима социјални радници нису хтели да дају на усвајање сестру детета које су већ усвојили, зато што су на интервјуу рекли да телесно кажњавање сматрају легитимном методом васпитавања, и који су били одбијени, жалили су се врховном суду који је пресудио у њихову корист и прогласио првобитну одлуку „на граници са бизарним“ 17. Није искључено да такав исход неће следити и у овом случају.

Наравно, не може се рећи да је једини разлог за неефикасност система тај што су социјални радници одлучили да нас све натерају да живимо како они мисле да бисмо требали. Социјални радници, као и сви остали, живе у друштву које болесно верује у рационалност и контролисање, и мисли да се све може унапред предвидети и прорачунати, а да када се деси нешто лоше, увек неко мора бити одговоран. Сваки пут када се нешто деси неком детету које је у систему социјалне заштите, социјални радник је главни кривац и медији га разапињу. Сасвим је природно да ће он бринути о свом интересу, и у том духу оклевати да децу повери било коме ко није „првокласни родитељ“ – једноставно, ако дете остане у дому, мање су шансе да ће неко моћи нешто да му замери. Ево вам једног примера из наше средине – вртић у који иду моја деца избацио је из употребе последњих година љуљашке како се деца не би случајно ударила. И раније су се деца понекад ударала, али раније родитељи нису за сваку чворугу свога детета тражили „крв“ васпитачица – једноставно, деца су деца. Данас, не постоје више несрећни случајеви – шта год да се деси, родитељи захтевају да неко буде крив, и да се нешто предузме како се то не би дешавало – да се гумира бетон, степеници обложе сунђером, итд. Како је то немогуће, васпитачице једноставно одустају од било каквих активности које би њих могле да изложе неугодним ситуацијама. То што деца седе цео дан у загушљивим собама, дешава се из истог разлога због ког и незбринута деца проводе детињство у домовима – некеме је тако са

разлогом лакше.

Кажете да ја овим случајем са дебљином желим да докажем да се „Европска унија претвара у тоталитарну творевину налик комунистичком режиму“. Овде се пре свега не ради о Европској унији, већ о општем духу времена, који је прилично ентузијастичан према еродирању грађанских слобода зарад разних племенитих „сврха“. А тоталитаризам је ствар степена простирања државне моћи унутар друштва, он може бити нескривен и отворен, а може бити и „са људским лицем“ и замаскиран у „најбоље намере“. Дакле, то што не морамо да пишемо рођенданске честитке председнику још увек не значи да наше друштво не постаје тоталитарније. Европска Унија није тоталитарна као таква, али није ни поштеђена тоталитарних испада, напротив. То је врло моћна политичка творевина коју чине десетине хиљада бирократа, људи „духа времена“, од којих су многи пуни племенитих планова за побољшавање друштва и моралних амбиција да уреде наше животе, и који су често спремни да испоље ауторитарне склоности када се демократске процедуре нађу између њих и остварења њихових планова. Наравно да треба критиковати сваку врсту тоталитаризма која може да утиче на наше животе, и сваку глупост назвати правим именом. То што у Србији нико не оптужује децу од три године за расизам уколико кажу „бљак“ за непознату врсту јела [18](#), или не забрањује фотографисање сопствене деце на јавним местима због могућих педофилних мисли [19](#), не значи да једном неће, поготово што су многи овде спремни да такве глупости помешају са владавином закона.

Дакле, никог ја не плашим „претераном владавином закона“. Ви бркате појмове. Што је ефикаснија примена закона, то боље. Али претерано простирање закона је потпуно друга ствар. То што ја мислим да законодавци немају права да се петљају у поједине сфере друштва никако не имплицира да нам не треба владавина закона. Тачно је да смо „само под законима слободни“, али је потпуно нетачно да „што више добрих, јасних и детаљних закона – то више слободе“. Не знам уопште откуд Вам то. Да не говоримо о томе колико је бесмислено (ја бих то назвала подметањем) називати критиковање неког посебног закона, или чак судске одлуке - критиком „закона као таквог“. Да, тамо где се закони не примењују, свако може да ради шта му падне напамет, али тамо где не постоји жива јавна расправа и критика појединачних закона, њихове примене као и њихове неопходности, неки такође могу да раде шта им падне на памет. Наравно да ми је у интересу да Србија постане правна држава, али, знате, има правних држава и тоталитарних. Можемо ми законом прописати и на којој страни мора да буде раздвајање, али од такве правне државе нећемо имати много користи. Као што ни незбринута деца немају много користи од маратонског вишегодишњег бистрења детаља о кандидатима који би желели да им постану родитељи, и арбитрарних, а често и противуставних одлука социјалних радника базираних на личном убеђењу о њиховој моралној подобности.

Мршаве оптужбе

Пише: Јована Папан
среда, 21 јануар 2009 21:41

1. http://www.consumerfreedom.com/article_detail.cfm?article=171 [^] 2. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16580531?dopt=Abstract>

[
^
-
]

3. <http://jama.ama-assn.org/cgi/content/abstract/298/17/2028>

[
^
-
]

4. <http://junkfoodscience.blogspot.com/2006/11/obesity-paradox-1.html>

[
^
-
]

5. http://nutrition.suite101.com/article.cfm/obesity_paradox_fat_not_risky

[
^
-
]

6. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17524754?dopt=Abstract>

[
^
-
]

7. <http://www.newstatesman.com/200406070049>

[
^
-
]

8. <http://medjournalwatch.blogspot.com/2007/05/fitness-may-be-more-important-than.html>

[
^
-
]

9. <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-1087628/I-told-I-posh-adopt-One-womans-battle-into-competence-social-services.html>

[
^
-
]
10.
<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1559312/Fat-people-are-just-greedy,-says-BMA-chief.html>

[
^
-
]
11.
http://www.today.ucla.edu/portal/ut/060523voice_obesity.aspx

[
^
-
]
12.
<http://www.sscnet.ucla.edu/soc/faculty/saguy/saguyandalmeling.pdf>

[
^
-
]
13.
<http://www.spiked-online.com/index.php?/site/article/383/>

[
^
-
]
14.
<http://law.bepress.com/expresso/eps/1046/>

[
^
-
]
15.
<http://vukajlija.com/recnik/Amerikanci/31033>

[
^
-
]
16.
<http://www.mailonsunday.co.uk/femail/article-1023286/Social-workers-said-middle-class-white-adopt.html>

[
^
-
]

Мршаве оптужбе

Пише: Јована Папан
среда, 21 јануар 2009 21:41

]

17.

<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/3379229/Smacking-couple-win-High-Court-adoption-case.html>

[

[^](#)

]

18.

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1032650/Children-young-reported-racism-Government-funded-group-claims.html>

[

[^](#)

]

19.

<http://www.frankfuredi.com/index.php/site/article/225/>

[

[^](#)

]